

la regeneració d'espanya la dignificació de catalunya

Com la flor en l'esclat de la seva puresa, el poble d'Ibèria ha esbargit els seus perfums ancestrals pels àmbits del món. Quin gest, el d'Espanya! Quina bravura, la de Catalunya! El terratrèmol que arreu s'ha deixat sentir com un monstre pacífic ha obrat el miracle de tornar les aigües al seu lloc. Embranzida epopèica és aquesta que els estels contemplen encara esmampaduts. La llum pal·lida i esllanguida dels seus ulls ens parla del nou món que neix sobre les despulles de tota una història, que ja ha caducat eternament i que mai dels mais ningú gosarà reteixir. Us sembla poc que un poble hagi sabut canviar de fesomia sols en la durada d'un crepuscle?

És tan difícil escriure la Història! Cada poble té la seva, i cada home n'és una pàgina. Mai com ara els cors havien bategat tan fortament. El civisme és un fruit més del sacrifici que de la cultura. Espanya, el país encadenat eternament a la muralla de la ignorància, és un exemple nítid, pur, del que diem.

L'existent, però, sigui quina sigui la seva forma, està sotmès a la llei impalpable de la convulsió natural. El que ha d'ésser inexorable, es produeix, serenament, sense cap mena d'immutació. No recordeu un dia trist, pacífic, resignat a la somnolència, però que, de cop i volta, el bufarut de la tempesta ha deixondit brutalment, brillant, esplèndid de color i de llum, al sol, després d'haver foragitat els núvols negres que l'amenaçaven?

Així ha succeït a Ibèria. Ha sabut desembolcallar d'un sol gest, tota una tradició, en la qual el caprici i la violència eren els símbols més nobles. Aquesta Espanya, que el món tenia com d'una raça degenerada per les seves desgraciades accions, que l'havien envilit fins ara, heu's aquí que de sobte trenca les cadenes del seu trist esclavatge i es posa al nivell dels grans pobles

civilitzats. Ja era hora, Espanya noble i Catalunya meravellosa! Tu que tan bé representes l'esperit dels pobles lliures, no podies faltar al lloc d'honor en aquesta lluita d'altas aspiracions.

Foragitats els símbols maquiavèlics d'una monarquia denigrant fins al grau humà més relaxat, els pobles d'Ibèria viuran la dignitat completa de l'humanisme.

Són uns moments aquests, als quals la pensa no respon fidelment, sinó és per a glossar la gran gesta de la Història, la gran lliçó de l'experiència, el càstig de la raó.

No us sembla que encara somniem? Tot just era ahir que a Espanya i a Catalunya governava la violència dels cràpules, i heu's aquí que avui governa la democràcia.

I quina satisfacció no és la nostra al pronunciar aquesta paraula màgica que té el poder de canviar tota la història d'un poble!

Ibèria republicana, Ibèria lliure! És bastant això per a sentir-nos dignes de viure la vida que se'ns ha regalat.

Aquesta legió d'homes que han sabut forjar la nova Ibèria, que en nom del símbol República han purificat l'ambient que respirem ara a ple pulmó, benaurats siguin per la gratitud més sincera de l'ànima, ja que tan dignes s'han fet regenerant a Espanya i dignificant a Catalunya, els dos pobles germans que mai han d'oblidar-se l'un de l'altre, però sí l'abraçada fraternal de la comprensió ha d'unir-los sobre totes les coses i sobre tots els egoïsmes.

Per Espanya i per Catalunya republicanes, enlairem els nostres cors a l'infinit; fem que les nostres paraules tinguin sempre el do de la justesa per a recordar aquesta data tan memorable del 14 d'Abril de 1931, en la qual, per primera vegada a Espanya, florí la primavera dels esperits...

MANUEL ROSET SALA

lloc de venda:
quiosc de joana marull
subscripcions:
redacció del periòdic i a
modest palahí, carne 24

avançada

publicació republicana catalana

redacció
i administració:
joventut republicana
de girona
correspondència:
ronda ferran puig, 7

als joves

el pecat del catalanisme ⁽¹⁾

Jo us declaro amics meus, noblement, sincerament que crec que el catalanisme, més ben dit, que certes modalitats nacionalistes amb què per raons múltiples s'ha produït a casa nostra el desvetllament nacional, han estat potser la causa principal d'aquesta perillosa deturada de l'evolució de Catalunya.

Què hi fa que nosaltres—els que ahir encara erem anomenats joves, els que encara avui ens ho diem nosaltres mateixos—què hi fa que els millors de la nostra generació pensessim com pensem, si no venia l'embranchada nova, si no sentíem darrera nostre, estalonat-nos, els joves que ens hauran de substituir, que ens hauran d'empènyer de primer i d'arreconar després; que convé que, amb el màxim ardiment, ens empenyin i que ens vulguin substituir i arreconar...

He dit que creia que l'estat de desenrotllament de la política catalanista ha estat una de les causes d'aquesta deturada. N'hi ha hagut moltes altres: el gran trasbalsament maral provocat arreu del món per la conflagració europea i la manca d'una esquerra intel·ligent, són, indubtablement, les més importants.

Però m'interessa ara, precisament, pel meu esperit català, parlar de l'acció ofegadora de la consciència liberal dels joves que hagi pogut tenir l'estat d'evolució de la política a la nostra terra.

La febre de reeixir, el desig immoderat de dominar, l'egoisme materialista, tots aquests aires d'enviliment que des dels camps de batalla—millor: des dels negocis tèrbols de darrera de les línies de foc—s'escampaven pel món com miasmes de pestilències morals, coincidien a casa nostra, d'una banda, amb la desfeta vergonyosa i poc honorable d'aquella esquerra catalana (que tinc per un dels més alts orgulls de la meva vida el d'haver contribuït a enterrar), la d'aquella esquerra catalana tant plena de tares i de misèries, tant plena d'homes vells i d'homes de seny, i d'una altra banda, coincidien també amb el triomf abassegador de la «Lliga Regionalista», que imposava a Barcelona i gairebé per tot Catalunya, com el partit polític rector i fins acaparador dels sentiments nacionals de la nostra terra.

A la «Lliga» hi cabia tothom; prou que s'ha vist! I, a les rengleres de la «Lliga», feien cap, ultra els rars i respectables joves de temperament conservador, les joventuts impacients d'èxit, els homes de pocs anys que entraven ja a la vida incapacitats per a tota obra gran, els qui per comptes de la sang noble i fecunda de la joventut generosa, tenien a les venes la sang aigualida i eixorca de la senectud egoista, els qui espiraven a la mà de la pubilla rica, els qui tiraven per regidors i per diputats, els qui cercaven la línia de mínim esforç, els qui

(1) Fragments de la conferència «Paraules d'un Socialista als Estudiants de Catalunya», la publicació de la qual anuncia per aquesta setmana la Secció Editorial de la «Unió Socialista de Catalunya».

abeuraven el seu esperit en la quadrícula uniforme d'un llibre de caixa i condensaven els ideals prudents i vils de la vida en la vergonyosa fórmula cínica de la «tranquil·litat i bons aliments».

els joves vells

Aquests homes insincers, tenien, potser, poes anys... Però jo us dic que no eren joves. La joventut, per definició, és fantasiosa, indiscreta, no-conformista, iconoclasta, protestària, ardida, turbulent, temerària, audaç, capcalent... i, per damunt de tot i primer de tot, sincera.

Aquells homes prudents que ofegaven llur sinceritat amb llur egoisme, que es venien la consciència per un plat de lleties, que no seguien el savi consell d'Horaci: «mescla al teu seny un gra de follia», aquells homes no eren joves: No podien ésser joves.

I jo us dic, amics meus, que mai potser a casa nostra, ideològicament, esperitualmente, l'obra d'unes joventuts universitàries no ha estat tan minsa i tan migrada com la d'aquests homes que en eixir de la Universitat, durant aquests sis o vuit anys darrers, han anat de dret a engruixir les forces conservadores de la política catalana. Quina misèria moral!

Planyeu-los, però, que en el llur baix epicureisme hauran la punició més terrible. Que els anys passen de pressa i aviat, cada un d'ells, malversat aquest diví tresor, es trobarà sobre la ruta, com deia en un altre sentit el poeta del «Silenci de les Hores».

*«...avec le double effroi
d'être seul et de voir se dresser devant soi
le spectre accusateur de la jeunesse morte.»*

I després, a la meitat del camí de la vida, els esperarà insaciablament el *demonium meridianum*, i després, encara, la vellesa inútil i els remordiments horribles d'una vellesa amb una joventut no viscuda, amb una joventut sense abnegacions, sense sacrificis, sense heroïsmes i... sense pecats!

Però jo no he nascut pels planys, ni hauria vingut aquí avui si la meva conversa hagués tingut d'ésser un simple compte de misèries. No he vingut a encomanar-vos pessimismes, ni a dur-vos amargors, ni a proclamar derrotismes... Si sóc un treballador, no cal que us digui que soc també un optimista, gairebé ultrancer. Sense confiança no hi ha actuació desinteressada possible, i l'optimisme és alhora el principi i la conseqüència de tota acció eficaç, «de tota moral futura», que, com deia Shakespeare, *joy's soul lies in the doing* (la joia de l'ànima rau en el fer les coses).

Mai els homes amargats ni els homes tristos no han fet cap obra de durada. Em parlareu potser dels poetes elegíacs immortalitzats. Els poetes elegíacs dels quals la Història serveix el nom, és veritat, es planyien, però també cantaven. I una cançó trista, és, encara, una cançó.

R. CAMPALANS

bloc de notes

1

Tenim proclamada la República federal i creiem seria ja hora que els periòdics *Diario de Gerona* i *El Autonomista* sortissin en català, l'un per dir-se en més d'una ocasió catalanista, i l'altre republicà federal.

2

Quan? En arribar l'hora. L'interessant és estar decidit a sostenir els propis drets en l'ocasió oportuna.

3

Amb la major satisfacció podem dir a tots els amics, i particularment a un quinzenal d'aquesta ciutat, que ara ja no és *Centro de Unión Republicana*, sinó que en la darrera reunió s'acordà se'n digui «Centre d'Unió Republicana» Esperem que ara ja no es parlarà tant dels republicans del carrer del Carme.

4

Diferents carrers i plaçes de Girona lluiran els noms de Francesc Macià, Plaça de la República, Fermí Galàn, García Hernández, i Ferrandiz i Bellés, en memòria dels que han lluitat i lluiten per la República.

5

Un candidat de l'acera d'enfront, troba un elector del seu districte i li demana el vot.—Segurament coneix que no està disposat a otorgar-li i per a convencer-lo li diu: Us puc ben assegurar que si em voteu i nosaltres sortim, rebaixarem els impostos i pagaments de tal manera que aquest mateix any pagareu igual que 25 anys enrera.—Ens consta que l'elector no se'l va creure.

6

Trobem un bon home, analfabet, que ens diu que va a votar.—Ens ensenya la papeleta que un «senyor» li ha donat diguen-li que era la republicana, i ens sorpren veure que era completament dinàstica.—Quan ens diu qui és que li ha donat ja no ens estranya.

7

S'està fent l'escrutini. i el president rutinariament va llegint: fulano, sutano, menguano. Emportat per la rutina treu una papereta i llegeix: Per Catalunya, i per la República, Vidal, Vilardell, Pascual. Els de l'altre costat de la presidència no poden amagar llur despit i li observen que només s'han de llegir els noms.—El President demana perdó, però observem que per sota el nas li escapa un somriure de satisfacció... i a nosaltres també.

8

Es al començament de l'escrutini.—La Presidència llegeix: Vidal, Vilardell, Pascual; treu una alta papereta i canta els mateixos noms.—Un *Leal* sembla estranyar-se'n i pregunta: Dues vegades!? (Una veu: I ESPERA'T!!!) Tothom riu.—

9

Passa estona. Surten més paperetes republicanes que el president va cantant.—Com per a treure de dubtes a qui en pogués tenir es sent la mateixa veu que diu: CENT!!! Tothom no riu.—

10

Catalunya, Ella, amb tota vida, amb tota llibertat. Mai imperialista, Sempre democràtica. Ella, Catalunya. El seu territori, la seva parla, els seus fills. Des d'Ella, estimarem tot el món.

11

Capaciteu-vos físicament i intel·lectualment, un fort cos és l'hostatge d'una bonica ànima. Actueu d'una manera decidida i franca, declareu la guerra a tot quant sigui corrupció i vici, sigui qualsevolga el seu origen.

Renuncieu a tot favoritisme, un per a tots, i tots per a un. Combateu tot obstacle per a la puresa del pensament i de les accions.

FRANCESC MACIÀ

12

Sabem d'un pupí que fou derrotat per mínima diferència que digué: Les eleccions m'han costat mil peles, si en despenc quinze més, surto.

(Rigurosament històric).

13

Sentírem a un regionalista, regidor pel 1.er, dir en la nit de la derrota, després de caragolar un reneç:—Quina palissa ens han *fotut* en tota la línia, aquests republicans! Sense comentaris!

14

Segons ha promès el ministre d'Instrucció Pública, molt aviat es reformarà l'ensenyament a Espanya. Li advertim, que per a reformar l'ensenyament cal, primer, escollir el professorat puix veiem, ací mateix, uns quants analfabets donar lliçons als infants, quan sols podem dir que són mestres en la disciplina de la més vil adulació: en l'assignatura del profit particular, oblidant-se de la, per a ells, inútil moral.

Quin ensenyament ciutadà poden donar aquests senyors —repetim—que feren de comparses de les passades Dictadures?

SASTRERIA MATEU

LE DERNIER CRI de la moda actual

Rambla Verdager. 4 i Creuada, 1

GIRONA

moments d'emoció

Mai no m'hauria pensat que al publicar el meu primer article a AVANÇADA ja el nostre ideal, tants anys esperat, hauria assolit el triomf que era de preveure.

La victòria republicana del dia 12 del corrent, ha precipitat els aconteixements i ha vingut a instaurar la nostra benvolguda República federal.

Vaig rebre la notícia en una vila típicament mallorquina, on em retenen els deures del meu càrrec públic, i amb un retard d'algunes hores. Al saber la veritat del fet,—que havia somniat des d'aquells dolços dies de la meva pubertat en la Girona dels meus amors, la meva terra natal,—l'emoció em corprengué totalment i em semblà, foll de joia pura i d'alegria intensíssima, que el món donava voltes i més voltes.

I bé; ja tenim l'enyorada República. Ja hem assolit el triomf dels nostres més cars ideals. Ja l'emoció s'ha convertit en realitat i la realitat es va afermant cada dia més.

Ara, però, no cal refiar-se massa. Els detritus monàrquics que ens envolten no defalliran, sinó que faran tots els possibles per a tornar al seu ignominiós estat de coses.

Cal mantenir l'ordre a tota costa; cal anar estructurant la

segona República espanyola; cal fer que tingui vida eterna; cal que tots els republicans de sempre, els que hem lluitat continuament, els que hem militat sempre en els seus rengles, els que des de l'ús de raó ho som de cos i ànima—cal que estem sempre ben units, per tal que els «pseudo-republicans», que en sortiran molts, no ens facin la traveta i no ens ofeguin, com ofegaren els nostres predecessors de l'any 1873; cal que homenatgem degudament, en aquells grans homes que es digueren Figueres, Pi i Margall, Salmeron i Castelar, tots els herois de la primera República, i cal que homenatgem amb el record perenníssim de Galan i Garcia Hernández, tots els herois de l'actual República.

I començar, com més aviat millor, la vertadera tasca republicana de reestructuració del país i expansió de la cultura en tots els seus graus.

En aquests moments d'emoció, de pregona emoció, cal fer refermança de la nostra fe republicana; cal fer amb tota lleialtat, tots els possibles perquè mai més no ens la tornin a prendre; cal fer, amb el cap ben alt, i amb el més viu sentiment, tot el necessari per a que el triomf que hem assolit duri pels segles dels segles.

Gironins, germans de Catalunya i de tot Espanya: VISCA LA REPÚBLICA !!!

CONRAD DOMÉNECH

Petra (Mallorca) 14 d'Abril de 1931

“joventut republicana” a cervià de ter

Diumenge passat, dia 19, es traslladaren a la dita població els nostres amics Joaquim Morillo i M. Roset Sala, que, a invitació dels amics de Cervià, donaren una conferència de propaganda republicana, a l'espaiós saló-cafè de la carretera. Feu la presentació dels conferenciants el ferm republicà Enric Oliva, a l'emsem que donà compte dels treballs portats a cap per a la formació d'un Centre Republicà Català. A la presidència hi havien també els amics Batlle, Bosch, Torrent, Poch, Ferrer i Pol.

Començà el ciutadà Joaquim Morillo, qui exposà el que representa el triomf de la República catalana al davant de la qual hi ha el venerable Francesc Macià i, digué, que tots hem de treballar per la constitució i consolidació de l'Estat Català dintre la Federació de Repúbliques Ibèriques, i no permetre que mai més torni aquell cínic que un dia fou qui disposà dels destins de la nostra terra i que encara, feia pocs dies, no perdent el costum de les seves xuleries, digué que havíem perdut un rei però, també, un home ric.

Continuà dient que República vol dir ordre, justícia, llibertat, però mai, el contrari, com els pertorbadors volen fer créure, i que aquest règim és el que ha de resoldre la qüestió agrària i social. Posà com a exemple de bon ciutadà, el venerable Macià qui deixà la carrera i s'agafà a l'ensenyament catalana, havent-nos demostrat el seu esperit noble i de sacrifici. Tots nosaltres—afegí—hem de posar-nos al seu cos-

tat, treballant des de les nostres entitats republicanes i ja que tenim llibertat cridem: Visca Espanya i Visca l'Estat Català. Unànimament va ésser contestat amb un fort visca i aplaudiments.

Seguidament va fer ús de la paraula el ciutadà Roset Sala dirigint-se a tots i en particular al jovent que ha de donar nous fruits, parlant de la ja difunta monarquia borbònica i de què Catalunya ha sapigut desfer-se de l'opressió gràcies a aquest gran home que es diu Macià; que ara l'ambient que es respira és d'una atmòsfera ben pura; que Catalunya defensarà les seves llibertats fins allà on calgui, perquè és un país que sap sentir la dignitat de l'ésser humà.

Els elements joves hem de succeir als homes que han amparat els antics règims, per a que no puguin dir-nos, més endavant, que som els mateixos esclaus de Ferran VII.

Una República necessita uns puntals i bases completes per assegurar-la i no serà per demés que sapiguem afrontar el perill que pot amenaçar-nos.

Mireu quina diferència hi ha de Monarquia a República, que el mateix principi ja ens diu que Monarquia és sempre símbol d'opressió i d'absolutisme, i República, pel contrari, és la base de totes les llibertats.

La República, que ja és cosa palpitant, ha de procurar que la policia i la guàrdia civil siguin unes institucions dignes, i no tornin a ésser víctimes del caprici d'uns homes. La Repú-

ca és un acte de confiança entre tots nosaltres i demostració de què un poble sap governar-se a sí mateix. Per mitjà d'ella els homes que més sàpiguen—afirma—seran els que governaran.

La Democràcia fins ara no ha estat superada com a forma d'expressió.

L'any 1903 Jaurés digué al poble: Tu que has conegut tant la esclavitud i que avui has sapigut imposar la teva voluntat, sabràs ara quan bonic és saber-se governar a si mateix.

Si nosaltres no som capaços de defensar els nostres drets adquirits, no serem dignes de nosaltres mateixos.

La República com a règim de governar és el terme—diu—de les nostres aspiracions polítiques. Per nosaltres és una satisfacció molt gran poguer-la tenir i en l'ambient de República hem de fer que tingui un lloc el socialisme, mitjà decisiu

per alliberar-nos del esclavatge burgès. Socialisme—diu—vol dir que el que treballa te dret a menjar, així com ara menja el que no treballa. La llibertat política és un mite si no la precedeix la garantia econòmica. El nostre esperit ha d'ésser sempre de rebel·lió.

Sosté que hem d'ésser uns guardians de la República i no ereu massa amb els homes que ahir eren uns llops i avui es presenten com a xais.

Per acabar féu vots perquè la Societat que organitzeu tingui tota l'esplendor i la manifestació concreta de tots els sentiments.

Acabat l'acte foren felicitats amb molt d'entusiasme pel comitè republicà cervianenc, i ens despedírem d'ells cordialment. A reveure.

M. Ros

horitzons nous

Destruïda la carcassa que, fins fa pocs dies, ofegava totes les nostres activitats, que sols tenien un pensament incansable, martellejant, apressador, continu,—alliberar-nos d'una vegada definitiva de la Monarquia i de tot ço que significava; corrupció de consciències, embrutiment per la coacció i la incultura, anorreament de les iniciatives col·lectives—el poble espanyol es troba com un jovincell pletòric d'energies, respirant totes les corrents sanes de l'Univers, al qual res atemoreix, al qual tot li és plaer i joia de viure, convençut com està de la seva força, de la puresa del seus ideals, i de la rectitud de les seves doctrines.

Passada l'etapa de la consolidació del nou règim, necessària per demés, puix que en ella el poble s'acabarà de donar perfecte compte del que ha realitzat, i assegurada definitivament la pau i la tranquil·litat interior, amb el conseqüent desenvolupament del treball públic, i, per tant, de la riquesa nacional, caldrà que la República fixi el camí de la història hispana, que dongui a l'Estat aquella idea bàsica, fonamental, que és a l'ensem suport, senyera i terme, a què obeeix, en tot moment, la trajectòria normal d'un poble lliurement constituït.

La Monarquia, interessada en treure el profit de les coses, únicament i exclusiva per a ella, despreciant el poble, al qual sempre considerarà com instrument adequat per a satisfer ses baixes ambicions, mancà en absolut, des de la Pau de Westfàlia ençà, de tot mòbil que guiés l'Estat i fos el símbol de la seva grandesa: perquè no podem considerar com a tal, ni la política negativa de conservació de l'antic imperi colonial, ni les ambicions que sobre Itàlia fomentava la casa de Borbó, ni molt menys el ridícol, si no fos desgraciat i terrible, intent d'imperi colonial africà, que mantingué com a gallardet suprem la Restauració suara derrocada.

En aquest darrer temps, aquesta falla del que és essència i vida d'una nació, i causa del seu patriotisme, exemple França amb la política de les fronteres naturals, es féu més visible que mai. La xaruga Monarquia, tremolant en el seu corcat escambell, oblidant tota decència, lliurava el poble, que ella deia representava, a les ambicions estrangeres, amb tal que aquestes li permetessin viure i defensar-se del país. Per això Espanya era, en les Cancelleries mundials, un joguet, una feble embar-

cació a la que es remolcava on es volia. Anglaterra, Itàlia, i especialment França, es feien pagar la seva ajuda al règim, amb onerosos tractats polítics o comercials.

Deslliurats dels lligams amb què ens junyia la Monarquia, se'ns presenta tot seguit el problema de cap on devem orientar els nostres esforços. Deixant apart la inútil i fracassada política africana, que tanta sang i diners ens costà, i limitant-nos solament a dominar la costa, cosa que la història aprova i recomana, i sense deixar de vigilar la Mediterrània, que té d'ésser el camp d'expansió dels territoris llevants, especialment de la nació catalana, tenim d'anar directament a lograr l'unitat ibèrica, baix el símbol d'una Confederació de nacions lliures, amb el que, i poseïnt Lisboa, seria una cosa feta la tan cantada, líricament que mai pràcticament, unió hispano-americana.

Clàr és que d'això en té la clau el mateix govern de Madrid, segons com orienti la qüestió catalana. Si Portugal veu que, dins nna superior unitat, es respecta el govern lliure dels pobles, llur llengua, llur ensenyament, etc., donant prova de què s'abandona definitivament la política absorcionista, centralista i super-unitària dels Borbons, serà cosa de pocs anys, que el somni tan desitjat esdevingui concreció, perquè serà interès dels mateixos portuguesos que es porti a cap, alliberant-se de llur condició de colònia econòmica d'Anglaterra.

Aquest, creiem, té d'ésser el gran objectiu dels pobles espanyols, passats aquest moments. Però repetim, tot depén de com es resolgui el nostre plet secular. No creiem que els demés pobles ibèrics per regatejar-nos un petit dret, de qualsevol ordre que sigui, deixin perdre un esdevenidor tan ple de promences afalagadores com se'ns presenta.

H. KLEIN UND REIN

us recomanem els llibres

la catalogne rebelle

la revolució russa de 1905

perseguint el sol

catalunya 1931

Compromís de Casp 1412; Felip IV; comte d'Olivars; Felip V; tota la raça borbònica i especialment el caragirat, Alfons XIII; 1923, Primo de Rivera: heu's aci els homes i els fets més nefastes per Catalunya. Ve després 1907 i 1918, tot falla i Cambó ens fa el salt. Segueixen les tres dictadures i la infausta Catalunya resta oprimida i vexada... Però, finalment, arriba el jorn de glòria: 1931. Aquest any serà, probablement, la data de la victòria, la data de la Llibertat de Catalunya.

Els esdeveniments més funestos que ens conta la història de les terres hispàniques han caigut damunt de Catalunya. La tàctica de política assimilista de Castella va fer que Portugal cerqués una solució extrapeninsular al seu problema: la separació. I Catalunya també va seguir aquest camí, però no pogué aconseguir-lo.

Quan pel compromís de Casp, Catalunya s'uní a Castella tenia una personalitat pròpia molt més destacada que la de Portugal. La seva llengua era més acabada i d'una producció literària més rica que la portuguesa. En aquells moments, la seva història era, també, més gloriosa. I el patrimoni que aportà a la seva unió era també més gran. Doncs bé; què hauria estat de Catalunya si no s'hagués unit amb Castella? Fixem-nos amb l'exemple de Portugal: que hauria estat de Portugal si no s'hagués separat d'Espanya? Indiscutiblement, avui, els portuguesos no tindrien per oficial la seva llengua, el seu dret restaria abandonat, no tindrien escoles ni universitats pròpies, com tampoc tindrien exèrcit, ni organisme central que vetllés per la seva unitat esperitual.

El separatisme no depèn dels catalans, sinó d'Espanya. A Catalunya no existiria el separatisme si Castella no hagués tingut aquella dèria d'absorció i no hagués fet el sord a les nostres justificades reclamacions. Sempre que aquella catalanofòbia s'ha fet més intensa, sempre que aquell esperit assimilista i

de domini s'ha accentuat, els catalans hem perdut tota esperança a la solució del nostre plet, i, aleshores, la passió i la desesperança han creat l'esperit separatista. I repetim, no depèn de nosaltres, sinó d'ells.

Catalans! Ja ha arribat el moment de màxim interès per a nosaltres, ja ha arribat l'hora de reinvidicar les nostres llibertats i tot allò que era nostre. Les peticions que fem no tenen res de xovinista. Catalunya solament demanar dues coses: Declaració oficial de la llengua i drets catalans a Catalunya, i organisme central juridico-polític que vetlli pels nostres drets, interessos i la nostra personalitat nacional. Cal que la nostra llengua no sols sigui introduïda a les escoles, sinó també a les universitats, a la justícia, al notariat. Cal que el nostre dret evolucioni com fan tots els drets del món i segons les exigències i concepcions jurídiques del temps. Cal que hi hagi a Catalunya un govern que tingui cura per les coses de casa nostra. Cal, finalment, que sigui reconeguda la realitat etnico-històrica de Catalunya. Això és tot. No pretenem la separació de l'Estat espanyol, per tal com les nostres peticions poden perfectament satisfer-se en una República federal. Es més, no ens interessa, tampoc, crear fronteres noves, ja que anulàriem totes les que hi ha existents. No solament som catalans de Catalunya, sinó també catalans del món.

Doncs bé, segons el pacte de San Sebastià, Catalunya ha de fer un estatut el qual serà presentat a les Corts... d'aquí per avall no sabem el que passarà. Però de moment, cal dignificar més i més la nostra personalitat nacional per obtenir, de la manera més democràtica, les nostres justificades peticions i esperar amb inefable inqüietut i amb goig geganti el dia més gran i més sublim de la nostra història per poguer engegar, perpetuament, les campanes al vol.

LLUÍS XIFRA I RIERA

---

us recordem

És amb goig extraordinari, que constatem com tot el nostre poble, fa patent la seva voluntat imbatuda i imbatible, per a que sigui reconeguda la seva personalitat nacional.

Tots els sectors liberals i democràtics de la nostra terra, s'esforcen per a demostrar en llur programa, que aquesta mateixa personalitat és la raó de la seva existència.

El problema català, diuen tots els homes demòcrates és un de tants problemes de la llibertat. Acceptat aquest principi, bé podem concloure que tot home serà més republicà i més amic de la llibertat si fent gala de la seva ideologia, lluita perquè sigui solucionat un plet de llibertat humana.

Els que se'n desentenencen per no donar-hi importància, ens fan creure que de la llibertat, només n'aprofiten el nom per a magnetitzar la gent de bona fe que els segueixen amb els ulls clucs i fer-los servir per a les seves conveniències particulars,

amagades amb bones paraules. I les intencions i els fets, no responen a les conviccions del poble, perquè cap fill de Catalunya, no renegarà mai de dir-se català, perquè seria fletomar de la seva pròpia mare i aquest insult diu tot el que pot esperar-se d'una baixesa semblant.

Nosaltres per a orientar l'opinió del poble de Girona i demostrar-li que el Casal que aplega i representa el sector republicà de la nostra ciutat, no queda enrera, sinó que supera en molts ordres els programes generals de molts dels sectors que volen usdefruitar els conceptes de catalanitat, república i democràcia, publicarem en el primer número d'aquest mateix periòdic, el pacte que fou ratificat pel Partit Republicà Federal Nacionalista de les comarques gironines, l'any 1923, dintre de quina disciplina hi està inclòs el Partit Republicà de Girona, adherit al pacte amb la signatura del President del Centre d'Unió Republicana, en Llorenç Busquets, i amb la del diputat

provincial en Miquel Santaló, representant electe del mateix Partit, i ratificat ara pels representants a l'Ajuntament.

Recordem aquest episodi de la vida política gironina, no solament amb el fi d'orientar l'opinió de la ciutat, assabentant-la d'un acord de la importància de l'exposat, si que també, per a que coneguent-lo, pugui elegir els seus representants, triant el programa que millor identifiqui el sentir general del poble, no solament de Catalunya, sinó de totes les contrades hispàniques, i que avui, es cominou davant l'escarni conti-

nuat de les llibertats tant individuals com col·lectives, rebel·lant-se amb el braó de la pròpia dignitat escarnida pels mateixos que tenen el deure de respectar-la i fer-la respectar.

L. MORILLO

N. de R. Publiquem el precedent article, compost abans de les darreres eleccions municipals, perquè es vegi com n'es d'inalterable la professió de fe catalana que fem al concòrrer-hi.

comarcals

vidreres

No fem ací l'explicació de l'acte realitzat a Vidreres pels companys Morillo, J. Vila i Roset Sala, per haver-ne ja parlat *El Autonomista*, i sols fem constar que fou de gran èxit per la «Joventut Republicana».

—Després d'una setmana d'intens treball dedicat a la cassa... de vots, els monàrquics, que es feien passar per independents, guanyaren la lluita electoral.

No cal expressar com fou obtinguda la victòria, només vull dir-vos, volguts lectors, que les amonestacions, amenaces i les més vils coaccions foren les seves armes de combat per a assolir la migrada victòria.

CERQUEU SEMPRES LA MILLOR FARMACIA

amer

S'estan fent actius treballs per la constitució d'un «Centre Republicà Català» en aquesta vila.

CENTRE D'ESPECÍFICS — Plaça de les Castanyes

ripoll

Ha estat enviat a un nostre company de Girona, perquè cuidi de la seva legalització, un reglament del «Centre d'Esquerra Republicana» que es constitueix ací. A última hora se'ns diu que ja està aprovat.

FARMACIA RIBAS VOL DIR GARANTIA

celrà

Constituit en aquesta població un «Centre Republicà» per elements republicans, ho fem constar així per a evitar que es pugui suposar el contrari, ja que elements que fins fa poc eren a la Lliga, ara volien tenir també la patent del republicanisme, per no perdre el seu llarg caciquisme, cosa que evitarem nosaltres. Demà diumenge, a la tarda, es celebrarà un gran míting a la plaça, en el que hi prendran part diferents elements del «Centre d'Unió Republicana» i «Joventut Republicana», de Girona.

Per l'entusiasme desvetllat, assegurem un èxit al naixent «Centre Republicà».

FARMACIA RIBAS TOTHOM JA HO SAP

cervià de ter

En aquesta població s'ha format una entitat de caràcter republicà. El diumenge passat organitzà una conferència a càrrec d'elements de la «Joventut Republicana» de Girona que fou un gran èxit i quina ressenya, de l'amic M. Ros, es publica en altre lloc.

ELS MILLORS PRODUCTES FARMACIA RIBAS

sta. eugènia de ter

Els senyors que formen el Consistori, i no dic ciutadans per que no procediren com a tals, varen ells ploclamar-se Josep Serra, Alcalde, Francesc Estival, 1.er tinent i Eduard Carreras 2.on tinent, sense eleccions ni res que s'hi assembla.

El dia de la proclamació de la república no se'n veié cap i perquè a Sta. Eugènia no quedés la feina per a fer, dos obrers proclamaren la República i posaren la bandera tricolor a l'Ajuntament. El vespre desaparegué la bandera i no fou tornada a posar fins el dia següent junt amb la catalana.

No és possible que continuïn a la casa del poble homes que no han estat elegits pel mateix.

Impremta de VICENS CABRUJA, Ronda Ferran Puig, 7, Girona

Cafès Cornellà

Sucres

Dr. Robert

GIRONA

e x p r é s b a r
el millor punt de reunió del esportiu

Fàbrica nacional de màquines per a escriure

BARCELONA

Hispano-Olivetti

Sucursal a GIRONA:

Plaça Constitució, 13

Calçats MALARET

Rambla Llibertat, 9

Força, 9 "Lo Increïble" - GIRONA

GASPAR

RELOTGES DE LES MILLORS MARQUES
COMPOSTURES DE TOTA MENA. GARANTITZADES

ABEURADORS, 7-pral.

GIRONA

Pintures

Pintures

Pintures

Pintures

Pintures

DROGUERIA MARTÍ

TINTORERIA

ARCO IRIS

Dols. Encàrrecs a les 4 hores

Despatx: Plaça del Molí, 7

Taller: Barca, 27

GIRONA

VERMOUTH CINZANO

Representant a Girona i Comarca: JOAQUIM TORDERA

SASTRERIA
CAMISERIA

Transports

QUINTANA

PLAÇA CASTANYES

Frigola

Per encàrrecs: Bernardes, 7 (carnisseria)

ORANGE-CRUSH

Demaneu sempre

Orange - Crush

J. VIDAL

Ronda Ferran Puig, 11

Girona